

ЗВІТ

Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми

Заклад вищої освіти	Херсонський державний університет
Освітня програма	23685 Соціологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	054 Соціологія

Цей звіт складений за наслідками акредитаційної експертизи згаданої вище освітньої програми, що проводилася Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Звіт є результатом роботи експертної групи. Його основним призначенням є систематизація отриманої інформації, її аналіз та безпосереднє оцінювання якості освітньої програми. Звіт призначений як безпосередньо для закладу вищої освіти, так і для широкої громадськості. Він є публічним документом та буде оприлюднений на сайтах Національного агентства і закладу вищої освіти. Він також є підставою для прийняття подальших рішень галузевою експертною радою та Національним агентством.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

Загальні відомості

1. Інформація про освітню програму

Назва ЗВО	Херсонський державний університет
Назва ВСП ЗВО	не застосовується
ID освітньої програми в ЄДЕБО	23685
Назва ОП	Соціологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Спеціалізація (за наявності)	відсутня
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

2. Відомості про склад експертної групи та акредитаційну експертизу

Склад експертної групи	Гнідець Анастасія Романівна, Осипчук Анна Дмитрівна, Комих Наталія Григорівна (керівник)
Залучений представник роботодавців	не застосовується
Дати візиту до ЗВО	16.03.2021 р. – 18.03.2021 р.

3. Посилання на документи, які підлягають оприлюдненню закладом вищої освіти на своєму вебсайті

Відомості про самооцінювання ОП	http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/054_sociology.aspx
Програма візиту експертної групи	http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/054_sociology.aspx

4. Інформація про наявність у звіті інформації з обмеженим доступом

Звіт не містить інформацію з обмеженим доступом

I. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації з підстав, не пов'язаних із відповідністю критеріям оцінювання якості освітньої програми:

відсутні

II. Резюме

Загальні враження про ОП, найголовніші висновки щодо відповідності Критеріям

ОП Соціологія (2020) формально відповідає Стандарту вищої освіти з соціології, нормативним вимогам та предметній галузі. Освітній процес за ОП відбувається. Забезпечення та організація освітнього процесу за програмою складає в цілому позитивне враження. Керівництво, менеджмент ХДУ, викладацький склад ОП, студенти зацікавлені, вмотивовано та з ентузіазмом ставляться до реалізації ОП. Найважливіша система формування здобувачами індивідуальних навчальних траєкторій через вибір ОК, місця практик і тем кваліфікаційних робіт. Студенти активно залучені до загальноуніверситетських заходів, волонтерської роботи, що сприяє отриманню soft skills. Стейкхолдери (роботодавці) залучені до розробки, вдосконалення ОП, та, саме вони наполягають на необхідності підготовки соціологів для регіону. ХДУ має комфортне, безпечне освітнє середовище та матеріальні ресурси (виняток застосування спеціального програмного забезпечення на ОП) для якісної підготовки здобувачів на ОП Соціологія. Разом з тим унікальність ОП не є чіткою, зрозумілою та не корелюється з цілями ОП та Статутом ХДУ, Стратегічним планом розвитку ХДУ. Змістовна відповідність нормативних ОК, логічна послідовність їх викладання, обсяг кредитного навантаження (в ЄКТС) не дозволяють забезпечити всіх компетентностей та ПРН передбачених ОП та Стандартом. На програмі не застосовується спеціальне програмне забезпечення обробки соціологічної інформації, що суттєво ускладнює надання ключової компетенції та досягнення ПРН навчання. Практична складова ОП є потужною, але змістовно не надає соціологічного досвіду для студентів. Викладання іноземної мови, як забезпечення soft skills є на недостатньому рівні.

Підсумок сильних сторін програми та позитивних практик

Запроваджено гостьовий курс (д.соц.н. Хижняк О.В. ХНУ ім. В.Н. Каразіна). Є практика академічної мобільності. Діє система забезпечення якості вищої освіти в ХДУ. Проводяться опитування всіх учасників освітнього процесу. Робоча група ОП реально тісно працює з роботодавцями та іншими стейкхолдерами. Запроваджено практику волонтерської діяльності студентів, яка реєструється в «Особистій книжці волонтера», де накопичується інформація про досвід роботи студента. Студенти долучаються до соціологічних досліджень, які проводить науково-дослідна соціологічна лабораторія на ОП. Враховуються результати неформальної освіти за ОК. Ефективно діє університетська платформа дистанційної освіти – KSU Online. Діють відділи «Юридична клініка», «Психологічна служба».

Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення

Місія університету не визначена, а отже в ОП абстрактно прописані мета та особливості ОП в контексті загально університетської стратегії, а унікальність ОП не чітка. ЕГ рекомендує: чітко конкретизувати цілі та унікальність ОП, зокрема регіональну. Залучити до робочої групи з ОП соціологів-практиків з досвідом роботи соціологом. Зміст, логіка, послідовність викладу нормативних ОК в н.п. та його структура не забезпечують повною мірою досягнення цілей ОП, ключових компетентностей та ПРН. Нормативні ОК за змістом частково відповідають інноваційним тенденціям розвитку соціології. Зокрема, кредитне навантаження окремих ОК не відповідає фактичному обсягу навантаження студентів. ЕГ рекомендує: вдосконалити логічну структуру, зміст та наповнення окремих ОК та їх послідовність викладання в НП за ОП. Уточнити кредитні обсяги дисциплін (в ЄКТС), зокрема збільшити обсяг кредитного навантаження для курсових та кваліфікаційної роботи. Запровадити на ОП курс «Якісні методи соціологічного дослідження». Спеціальне програмне забезпечення для обробки соціологічної інформації не використовується на ОП. А отже, не забезпечуються ключові ПРН навчання. ЕГ рекомендує: запровадити в навчальний процес програмне забезпечення (SPSS) для обробки соціологічної інформації за відповідними ОК. Інтерактивні методи навчання в освітньому процесі практично не використовуються. Силабуси містять рекомендовану літературу, яка не відповідає сучасному розвитку соціологічного знання. Система накопичення балів за ОК прописана в силабусах абстрактно. Індивідуальні плани студентів не використовуються за призначенням. Зі сторони студентів в освітньому процесі частково використовується російська мова. ЕГ рекомендує: оновити літературно-джерельну базу за ОК. Додати соціологічну літературу, зокрема іншомовну. В силабусах чітко прописати систему накопичування балів за ОК. Додати в індивідуальний план студента інформацію про ОК на семестр, систему оцінювання та семестровий контроль. Посилити використання інтерактивних методів в освітньому процесі. Розвивати актуальні soft skills у студентів, зокрема збільшити кредити з іноземної мови. Методика та інструментарій опитування не є ефективними для вимірювання якості освітнього процесу за ОП. ЕГ рекомендує: переглянути технологічні можливості забезпечення анонімності респондентів, методика, інструментарій опитування. Відсутні систематичні програми розвитку викладацької майстерності за ОП в цілому та, в напрямку соціології, зокрема. ЕГ рекомендує: розширити та активізувати програми стажування, академічної мобільності для викладачів. Посилити інтернаціоналізацію ОП Соціологія. Поєднання навчання та досліджень в освітньому процесі здобувачів немає системного характеру. Наукові традиції, наукова школа, соціологічна ідентичність не формуються на ОП. ЕГ рекомендує: активізувати наукову співпрацю викладачів та студентів за ОП та організувати науковий гурток студентів з соціологічної проблематики.

У цьому розділі експертна група описує встановлені під час акредитаційної експертизи фактичні обставини, аналізує та оцінює їх, а також надає свої рекомендації щодо удосконалення ОП та діяльності за нею за окремими критеріями.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:

1. Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти.

У Статуті ХДУ (<http://www.kspu.edu/About/StatuteKSU.aspx?lang=uk>) та Стратегічному плані розвитку ХДУ на 2018-2023 (<https://afly.co/ryh4>) відсутнє формулювання місії ЗВО. Натомість у Стратегічному плані сформульовано три ключові цілі: «1) підвищення якості освіти, що зробить навчання в університеті стабільно привабливим для здобувачів освіти; 2) створення мотиваційного середовища для розвитку освіти й науки університету; 3) покращення показників наукової роботи й досліджень, міжнародної діяльності та забезпечення академічної мобільності, зростання науково-педагогічного потенціалу з метою входження у топ 20 кращих університетів України». Як бачимо, це є достатньо загальні цілі, які актуальні для всіх українських ЗВО і не відбивають, зокрема, регіональної унікальності ХДУ або специфічних викликів, з якими заклад стикається. Мету ОП визначено як «підготовка фахівців, які володіють глибокими знаннями про тенденції та напрями соціологічного теоретизування й використання новітніх дослідницьких технологій в добу глобалізації; сформованим усвідомленням редукції глобалізаційних процесів та зміцнення регіоналізму; знаннями щодо провідних трендів побудови сучасної соціологічної науки та вектори її змін на перспективу», що фактично підсумовує мету, викладену в ОП2016 та ОП2020. Відповідно так само широко визначені і цілі ОП. У звіті-самоаналізі зазначено, що ОП «передбачає підготовку фахівців: здатних проводити фундаментальні та прикладні дослідження у соціальній сфері; займатися аналітичною діяльністю, маркетинговими дослідженнями, налагодженням громадських зв'язків та роботою з персоналом, що відповідає стратегії ХДУ». Зважаючи на занадто загальний характер визначених стратегічних цілей та відсутнє формулювання місії ХДУ, ми дійсно можемо говорити про таку відповідність, проте водночас це підкреслює і загальність формулювання цілей ОП. Такі визначення мети / цілей ОП є достатньо загальними і не містять чогось, що б акцентувало унікальність ОП. На зустрічах з адміністрацією, гарантом, НПП та робочою групою (резервна зустріч) учасники неодноразово говорили, що унікальність ОП полягає в специфічному регіональному контексті (близькість до ТОТ Криму, єдина програма з соціології в Херсонській області) та практичному спрямуванні («особливість ОП полягає в прикладному характері програми, що передбачає динамічне, інтегративне та інтерактивне навчання ... комплексний підхід щодо здійснення фахової діяльності у соціальній сфері та реалізує це через навчання та практичну підготовку»). Обидва ці твердження викликають застереження. Під час уточнення специфіки регіонального контексту з відповідей учасників виходило, що вони плутають унікальність програми та її актуальність. Всі надані відповіді стосувались того, що для регіону є актуальною соціологічна діяльність, а не фактичному поясненню, як конкретна ОП на такий попит і актуальність реагує та як це відбивається у формулюванні окремих цілей програми, унікальності її фокусу, спрямування.

2. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін.

Як вже зазначалось, цілі ОП визначено достатньо загально, а ПРН сформульовано жорстко відповідно до затвердженого Стандарту (всі формулювання ПРН є тотожними). У звіті-самоаналізі наведено конкретний приклад врахування позицій і потреб заінтересованих сторін з посиланням на протокол та вказанням залучених осіб. Проте він радше стосується запровадження нових ОК або зміни вже існуючих за результатами обговорень зі студентами, ніж формулювання цілей ОП або програмних результатів навчання. Також слід зауважити, що на зустрічах на прями прохання експертів навести приклади врахування зауважень, потреб або запитів заінтересованих сторін, учасники (здобувачі, викладачі, роботодавці та представники місцевої влади) таких конкретних прикладів не згадали, хоч і наголошували постійно на тому, що мають вплив на формування ОП та що їх зауваження й коментарів, так само як потреби та інтереси враховуються. У звіті-самоаналізі також вказано, що ОП враховує інтереси викладачів, зокрема наукові. Представники зацікавлених сторін на зустрічах підтвердили, що брали і продовжують брати участь у обговоренні всіх версій ОП (2016 та 2020, проект ОП). Випуск 2021 року буде першим для ОП тому аналіз працевлаштування випускників не проводився.

3. Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм.

Вище вже було зазначено, що фактично не відображеним в цілях освітньої програми та програмних результатах навчання виявився регіональний контекст так само як і відповідні регіональні та галузеві тенденції розвитку ринку праці. Цілі ОП сформульовані занадто загально, а специфічні умови або контексти не згадуються. ПРН визначено

жорстко у відповідно до затвердженого Стандарту, тож так само не враховано специфічні особливості. Водночас на зустрічах учасники неодноразово зазначали, що ця програма з соціології є єдиною у Херсонській області, натомість попит у фахівцях соціологах є надвеликий, особливо зважаючи на «фронтирне положення області» (цитата з зустрічі з адміністрацією ХДУ). Так само про потребу у фахівцях-соціологах говорили і на відкритій зустрічі та зустрічі зі стейкхолдерами представники ОДА, ОТГ та місцевих і державних служб. Проте фактичного відображення у формулюванні цілей, ПРН або, навіть, наборі чи змісті освітніх компонент регіональний контекст, особливості ситуації у Херсонській області не знайшли. Фактично можна говорити, що з формальної точки зору (формулювання цілей, ПРН, набір ОК тощо) ця освітня програма відповідає типовій освітній бакалаврській програмі для підготовки соціологів, що свідчить про врахування ЗВО досвіду інших / провідних українських університетів, які готують бакалаврів-соціологів. Враховано (фактично – взято без змін) і освітній Стандарт першого рівня вищої освіти зі спеціальності 054.

4. Освітня програма дозволяє досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності). За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти, програмні результати навчання повинні відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня.

Стандарт затверджено у березні 2020, відповідно було оновлено ОПП (червень 2020). Як вже зазначалось, формулювання програмних результатів навчання і компетентностей (загальних та спеціальних) дослівно тотожні тим, що містяться в Стандарті. Опис відповідності ПРН та ОК у звіті-самоаналізі є достатньо детальним та в цілому відповідає очікуванням. Всі ПРН спрямовані на формування необхідних загальних та спеціальних (фахових) компетентностей (відповідно до Стандарту). ОП містить всі вказані у Стандарті результати навчання (ПРН1-12). Вказано (див. матриці відповідностей), що всі ПРН забезпечуються нормативними освітніми компонентами (і додатково - вибірковими). Водночас, така формальна відповідність всіх освітніх компонентів програмним результатам навчання має забезпечуватись і змістовно. Щодо цього є певні застереження, детальніше про це в описі відповідності за критеріями 2 та 4. Тут наведемо лише приклад, який стосується не тільки досягнення програмних результатів навчання, але й цілей ОП. Так, практично відсутнім виявився фокус на прикладному рівні – ПРН та ОК є типовими і не містять додаткового фокусу на прикладному аспекті. Більше того, зважаючи на рівень уваги й підготовки щодо методів та методології (зміст силабусів, структура ОП та НП, фактична відсутність використання спеціального програмного забезпечення для роботи з соціологічними даними в рамках відповідних ОК, мінімальне використання інтерактивності або інноваційності у методах та формах навчання тощо) – реалізація прикладного компоненту підготовки соціолога не забезпечується повною мірою.

Загальний аналіз щодо Критерію 1:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1.

В ході проектування ОП та її подальшого обговорення проводиться регулярна взаємодія з усіма стейкхолдерами / зацікавленими сторонами. Як факт відповідності нормі слід вказати те, що цілі ОП, загальні та спеціальні компетентності, на формування яких орієнтована ОП та ПРН ОК чітко відповідають Стандарту вищої освіти за спеціальністю, прийнятому в 2020 році.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1.

Місія ЗВО не сформульована, а стратегічні цілі визначені надто загально, що впливає і на загальність формулювань цілей ОП; унікальність ОП не є достатньо прописаною та поясненою, зокрема в регіональному контексті. ЕГ рекомендую: уточнити цілі та ПРН ОП з урахуванням регіонального контексту, забезпечивши таким чином унікальність ОП, (а не тільки обґрунтувавши її актуальність).

Рівень відповідності Критерію 1.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 1.

ОП має достатній рівень відповідності за підкритеріями 1.1-1.4, попри незначні недоліки, які можуть бути швидко усунені шляхом уточнення цілей ОП та її фокусу. Вказаний у підкритерії 1.4 недолік більшою мірою стосується критерію 2 (структура програми та ОК). Тож фіксуємо відповідність критерію на рівні В.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:

1. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності).

Зазначені в ОП обсяги кредитів (ЄКТС), окремих ОК та співвідношення нормативних і вибіркового освітніх компонентів відповідають вимогам законодавства та Стандарту (240 кредитів, з яких 60 – вибіркові дисципліни (25 %)). Інформація наведена в звіті-самоаналізі підтверджується ОПП 2016 і 2020 років та відповідними Навчальними планами як для денної (очної), так і для заочної форм навчання.

2. Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, складають логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дозволяють досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання.

Перелік ОК, що складають ОП є достатньо типовим, містить дисципліни, які забезпечують як теоретичні, так і практичні аспекти предметної області соціології та соціологічних досліджень (054). За формальним набором (напр., назви дисциплін) ми можемо говорити про відповідність ОК, які сукупно можуть досягти заявлених цілей та ПРН. Водночас, логіка, зміст та послідовність викладання цих дисциплін (ОК) ускладнює, не забезпечує досягнення цілей та ПРН ОП. Наприклад, на 1 р. н. у першому семестрі одночасно маємо: «Вступ до спеціальності», «Історія соціології», «Гендерологія». У другому семестрі: «Вступ до спеціальності», «Історія соціології» продовжуються, але до них додаються «Соціальна структура суспільства» (видається – що це занадто рано, для цієї дисципліни). При цьому «Історія соціології», «Загальна соціологічна теорія» викладаються і восени 2 р. н. (а їхній зміст – перетинається). Тільки з початку 3 р. н. починається «Методологія і організація соціологічних досліджень», а «Математично-статистичні методи в соціологічних дослідженнях» викладаються тільки один семестр – навесні 2 р. н. Якщо зауважити, що прикладний фокус зазначено як особливість ОП, то така структура навчального плану не забезпечує цей фокус. Протягом п'яти семестрів, з весни другого року, викладаються «Галузеві соціології», зміст яких частково дублюється (див. силабуси) з «Соціологічним практикумом» (осінь-весна 4 року). Тож в результаті є кілька ОК, зміст яких перетинається (як за назвами, так і фактично за силабусами) або викладаються зарано чи пізніше, ніж оптимально. Дві великі за обсягом практики (виробнича та переддипломна) зведені в один семестр (весна 4 р. н.), і зважаючи на те, що потенційно проходять на одній і тій самій базі практики (відповідно до отриманої на зустрічах з викладачами та студентами інформації) – викликає питання, наскільки фактично вони розрізняються. Щодо гуманітарної складової, то навчальний план містить низку таких ОК як нормативних («Історія України та української культури», «Практична філософія», «Риторика», мовні дисципліни). Водночас, рівень розвитку мовних / комунікаційних професійних навичок студентів не можна назвати задовільним. Під час зустрічей зі студентами та робочою групою (резервна зустріч) було з'ясовано, що часто студенти відповідають на заняттях російською мовою через недостатній рівень володіння українською і те, що переважно читають соціологічну літературу до занять російською. На зустрічі зі студентами відчувалось, що кільком з них було важко говорити українською. Щодо іноземної мови, насамперед англійської, то обсяг її викладання не є достатнім (2 семестри), а література іноземними мовами (англійською) майже зовсім не використовується під час навчання та не рекомендується у силабусах. Хоча університет і має доступ до повнотекстових англійських ресурсів та науково-метричних баз, студенти-соціологи цим фактично не користуються і на пряме питання, які статті англійською прочитали останнім часом не могли згадати таких взагалі.

3. Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною).

Згідно з ОПП 2016 та 2020 років, навчальними планами різних років (як для денної, так і для заочної форм навчання) та звітом-самоаналізом зміст освітньої програми відповідає предметній області соціології. Більше того, за назвами та набором нормативних та вибіркового освітніх компонентів можна зробити висновок, що змістовно ОП є достатньо типовою для програм з соціології (054). Слід зазначити, що частково це є наслідком фактично дослісного цитування / запозичення ПРН та загальних і спеціальних компетентностей зі Стандарту, а також використання досвіду інших українських університетів, зокрема кращих практик, що прямо визнається в звіті-самоаналізі та наголошувалось під час зустрічей з НПП, гарантом та робочою групою (резервна зустріч). Відповідно, з одного боку ОП, принаймні за формальною структурою та переліком освітніх компонентів, повністю відповідає предметній області спеціальності (054 – соціологія), але з іншої – зовсім не йдеться про її унікальність, зокрема регіональну. В ОП немає жодного освітнього компоненту, нормативного чи вибіркового, який би містив специфічний регіональний фокус або унікальний / інноваційний аспект в частині запропонованих для вивчення тем, модулів, навчальних або практичних завдань, проектів, списків джерел для підготовки та літератури тощо. Слід зазначити, що говорячи про сувору формальну відповідність ОП та ОК предметній області соціології та соціологічних досліджень, ми не можемо зробити такого ж висновку змістовно. Зміст частини нормативних дисциплін / ОК викликає питання щодо того, наскільки вони відповідають сучасному рівню розвитку галузі та наскільки дублюються. Наприклад, силабус «Вступу до спеціальності» частково дублює силабус «Етносоціології» в частині літератури. Так само силабус

«Соціологічного практикуму» фактично за змістом є вибіркою з галузевих соціологій з відповідним дублюванням компонент і літератури (див. відповідні силабуси). Також, відповідно до наданих силабусів нормативних дисциплін (освітніх компонентів), навчальні програми з методів та методології досліджень не відповідають належному рівню підготовки фахівців-бакалаврів, який очікується. Так, під час зустрічей було з'ясовано, що в процесі навчання та практик не використовується жодне спеціальне ПЗ для обробки та аналізу даних (напр., SPSS). Це аргументувалось відсутністю можливості придбати потрібну кількість ліцензій та дотриманням академічної доброчесності, яка унеможливує використання «піратських». Водночас, таке пояснення не видається задовільним, бо доступними безкоштовні програми для аналізу даних (напр., R) та різні варіанти навчального доступу до платних програм. Фактично студенти та викладачі прямо сказали про те, що працюють з даними або в MS Excel, або рахують вручну. Так само низьким є і рівень ознайомлення студентів з сучасними тенденціями в теорії, методології, техніках досліджень.

4. Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін у обсязі, передбаченому законодавством.

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу, здобувачі мають змогу формулювати індивідуальну освітню траєкторію. Під час онлайн-візиту було підтверджено інформацію, наведену у звіті-самоаналізі. І студенти, і викладачі стверджували, що здобувачі можуть на свій вибір обирати фахові та загальноуніверситетські вибіркові дисципліни (ОК), а викладачі – пропонувати такі дисципліни для подальшого вибору студентами. Під час візиту Гарант ОП продемонструвала презентаційні матеріали вибіркового ОК на сайті KSU Online, де студенти мають змогу з ними ознайомитись, щоб зробити вибір. Слід зазначити, що у навчальному плані (фахові) вибіркові компоненти вказані попарно, що наводить на думку, що вибір таких ОК робиться також «попарно». Під час зустрічей з гарантом, НПП та студентами з'ясувати цей момент остаточно не вдалось: і студенти, і викладачі стверджували, що можуть робити вибір на свій розсуд. Більше того, вони стверджували, що якщо хтось один (зі студентів) хоче слухати дисципліну, яку інші не вибрали – то це можливо зробити у форматі «індивідуальних консультацій». Зустріч з представниками Відділу кадрів та інших допоміжних підрозділів підтвердила, що штатний розпис кафедр формується раніше, ніж студенти роблять остаточний вибір дисциплін, що підтверджує радше «попарний» характер вибіркового фахового ОК. Зважаючи на малу кількість здобувачів на ОП (менше 30 осіб сукупно на всіх роках навчання) така ситуація є зрозумілою та загалом виправданою. Індивідуальні навчальні плани студентів, хоча мають нетиповий вигляд (це радше залічкові книжки), проте підтверджують наявність індивідуальних навчальних траєкторій. Підтвердилась інформація, що «індивідуальна частина нормативної компоненти ОП також реалізується через підготовку кваліфікаційної роботи як самостійного наукового дослідження здобувача». Більше того, студенти мають право самостійно обирати базу виробничої / переддипломної практики (на 4 році навчання), теми та керівників курсових і кваліфікаційної робіт. Також студенти достатньо активно долучаються до наукової та волонтерської діяльності, мають доступ до інформальної освіти та можливість зарахувати її результати. На ОП є студентка, яка брала участь в міжнародній академічній мобільності і перезарахувала відповідні результати навчання.

5. Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дозволяє здобути компетентності, необхідні для подальшої професійної діяльності.

Було підтверджено інформацію, яка міститься в звіті-самоаналізі та ОПП і НП. Загалом, ОП тісно співпрацює з роботодавцями та іншими стейкхолдерами, насамперед, представниками ОДА та ОТГ). Освітня програма передбачає три практики, дві з яких проводяться навесні 4 року навчання (виробнича та переддипломна) і фактично ще не почалися, тож ми не можемо говорити про досвід студентів (і керівників практик) щодо них. Водночас, студент(к)и вже визначились з базами цих практик і відповідно мали змогу їх вибрати та реалізувати своє право на формування індивідуальної траєкторії (що було підтверджено на зустрічах). Студенти також мають право проходити практики в будь-якій установі, за попереднім погодженням з ОП. Як приклад, на зустрічі було згадано управління пенітенціарної служби (з яким не було договору), в якому збирається проходити практику студентка зацікавлена в соціології злочинності / соціології права. Щодо баз практик слід зауважити, що частина наявних баз практик та відповідних активностей очевидно була орієнтована більшою мірою на соціальних робітників, а не соціологів (на цьому ж факультеті вже багато років є ОП з соціальною роботою). Це стало зрозуміло під час відкритої зустрічі та зустрічі зі стейкхолдерами. Водночас, в області вочевидь є попит на соціологічну експертизу та дослідження, і навіть в рамках тих самих баз практик. Отже в принципі практики дають можливість здобути професійні компетентності, якщо у студентів є таке бажання.

6. Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills), що відповідають заявленим цілям.

Опис відповідає стандарту: всі відповідні загальні компетентності / соціальні навички (softskills) та ПРН забезпечуються нормативними ОК та додатково – вибірконими ОК, згідно з матрицями відповідностей. Проте насамперед така відповідність є формальною, тоді як змістовно вона потребує ретельнішого доведення і фактично не була повною мірою продемонстрована. Насамперед це стосується комунікаційних навичок в контексті володіння

українською та іноземними мовами та презентаційних навичок (вміння представляти результати своїх досліджень) – детальний опис наведено в аналізі критерію 2.2. Фактична відсутність інтерактивних методів навчання та проектно-орієнтованих завдань призводить до того, що студенти не мають достатніх навичок презентації своїх здобутків та робіт. Так, під час зустрічей з викладачами та здобувачами стало зрозуміло, що «інтерактивні методи навчання» розуміються ними виключно як «звичайні лекції з презентаціями (слайдами в MS PowerPoint)». Щодо проектно-орієнтованих завдань, то на прямих питаннях студенти не змогли назвати жодного такого завдання на будь-якій з дисциплін, яку слухають зараз чи слухали нещодавно. Приклади таких завдань фактично відсутні і в силабусах дисциплін. У звіті-самоаналізі згадувались студентське самоврядування та поза аудиторна активність і волонтерство як додатковий спосіб набуття softskills. Щодо студентського самоврядування, то хоча воно і є активним у ХДУ, проте студенти-соціологи участі у ньому не беруть (зустріч з представниками студентського самоврядування). Звичайно, це можна пояснити тим, що ОП має менше 25 здобувачів на всіх роках та формах навчання. Натомість інформація про волонтерську та поза аудиторну активність (зокрема, студентський театр, конкурси) була підтверджена, як і інформація про участь студентів у соціологічній лабораторії та профорієнтаційних заходах і проектах соціально-психологічної служби. Все це, звичайно, сприяє розвитку softskills. Майже всі студенти, що взяли участь в зустрічах (зі здобувачами та резервній) розказали про свій власний особистий досвід волонтерства або поза аудиторної активності.

7. Зміст освітньої програми урахує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності).

Професійний стандарт відсутній

8. Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) реалістично відбиває фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей та програмних результатів навчання.

Формально ОПП, НП та матриці відповідності є логічними, обсяги кредитів (ЄКТС) та годин відповідають нормативним вимогам та рекомендаціям і Стандарту. Водночас, слід звернути увагу на кілька моментів. У звіті-самоаналізі вказано, що «навчальний час, відведений для самостійної роботи здобувача, складає від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального часу конкретної дисципліни». Водночас, не зрозуміло, як визначаються обсяги самостійної роботи для кожної конкретної дисципліни, від чого саме залежать (Положення про організацію освітнього процесу та Положення про самостійну роботу фактично достатньою мірою це питання не уточнюють). Обсяг окремих освітніх компонентів викликає питання. Так, складається враження, що недооцінено загалом обсяг письмових робіт. Наприклад, у НП2020 (денна форма) зазначено, що дві курсові роботи «важать» 3 кредити ЄКТС сукупно, тобто по 1,5 кожна, а кваліфікаційна робота – 4,5 кредитів ЄКТС. Зважаючи, що у вимогах до кваліфікаційної роботи зазначено, що це має бути самостійне дослідження, а отже на його проведення та написання тексту студентам потрібно принаймні кілька місяців – то простий арифметичний розрахунок показує, що реальний обсяг навантаження вимагає, як мінімум, в два рази більшого обсягу кредитного навантаження (тобто, 7 кредитів ЄКТС). З іншого боку навчальні плани містять дисципліни, чий обсяг, зважаючи на запропоновані силабуси, видається непропорційно великим. Наприклад, «Соціологічний практикум» (4 рік навчання, нормативний освітній компонент), який фактично дублює низку галузевих соціологій / дисциплін, проте «важить» 6 кредитів ЄКТС.

9. У разі здійснення підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою освіти структура освітньої програми та навчальний план узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти.

Дуальна форма освіти не передбачена нормативними документами в ХДУ.

Загальний аналіз щодо Критерію 2:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2.

Сильною стороною є позитивна налаштованість гаранта ОП та викладачів кафедри щодо цієї освітньої програми, тісна співпраця зі стейкхолдерами, зокрема в забезпеченні базами для практик. Наявність індивідуальних навчальних траєкторій через вибір ОК, місця практик і тем кваліфікаційних робіт. Активне залучення студентів та студенток ОП до загальноуніверситетських заходів і волонтерської роботи, що сприяє отриманню soft skills.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2.

Недостатня фактична змістовна відповідність ОК предметній області спеціальності (054); зміст окремих нормативних ОК не повною мірою забезпечує отримання всіх компетентностей та ПРН передбачених ОП та Стандартом; є порушеною логічна послідовність викладання (нормативних) ОК, що не дозволяє повністю досягти цілей та ПРН ОП; частина ОК змістовно дублюється; обсяги кредитного навантаження (в ЄКТС) окремих ОК потребують перегляду задля кращого врахування фактичного навантаження студентів; не забезпечується достатньою мірою набуття мовних / комунікаційних компетентностей і відповідних ПРН; зміст та перелік ОК не дозволяє повною мірою набутти потрібних для соціолога практичних навичок (ПРН та компетентностей) з проведення дослідження та аналізу даних, зокрема через відсутність дисциплін спрямованих на опанування спеціального програмного забезпечення та повного спектру дослідницьких методологій і підходів в сучасній соціології; «асортимент» баз практик та пропонованих ними активностей потребує уточнення шляхом фокусування саме на соціологічній діяльності. ЕГ рекомендує: Вдосконалити логічну структуру, зміст та наповнення окремих ОК та їх послідовність викладання в Навчальному плані ОП. Наприклад, розташування низки ОК варто було б змінити: посунувши раніше (початок «Методології...») або пізніше («Соціальна структура суспільства», «Гендерологія»). Розширити викладання «Математично-статистичних методів» та «Методів комп'ютерної обробки...» – зараз кожна з цих ОК викладається лише один семестр. Варто також включити до програми ОК, який фокусований на якісних методах дослідження. Уточнити кредитні обсяги дисциплін (в ЄКТС), зокрема збільшити принаймні вдвічі обсяг кредитного навантаження для курсових та кваліфікаційної робіт, щоб він відображав фактичний обсяг потрібної роботи. Так, дві курсові роботи зараз «важать» 3 ЄКТС, тоді як студентам очевидно потрібно вкласти більше, ніж 45 годин роботи на кожну. Так само, зважаючи що кваліфікаційна робота вимагає проведення власного оригінального, хай і невеликого дослідження – то обсяг роботи є більший, ніж 4,5 ЄКТС (як зараз в НП), тобто 135 годин, і має становити, як мінімум, 9 ЄКТС. Слід приділити додаткову увагу викладанню мовних дисциплін (збільшити обсяг кредитів та семестрів викладання – напр., іноземної мови до 4 обов'язкових семестрів, а для української мови = запропонувати додатково до існуючого ОК окрему дисципліну для покращення саме професійних мовленнєвих навичок студентів) та включенню відповідних складових до програм інших ОК. Розширити викладання дисциплін (ОК) з методів аналізу даних, зокрема додавши опанування та поглиблення навичок роботи зі спеціальними ПЗ для обробки та аналізу соціологічних даних (SPSS, STATA, R тощо) для того, щоб забезпечити фактичне досягнення відповідних Стандарту ПРН. Сфокусувати бази практики саме на соціологічній діяльності (а не соціальній роботі або дотичних галузях).

Рівень відповідності Критерію 2.

Рівень Е

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 2.

На думку ЕГ, освітня програма та її навчальний план потребують суттєвих змістовних змін. Такі зміни реально здійснити до початку навчального року. Виконання таких змін та їхня реалізація повністю відповідають визначенню рівня Е – недоліки, що можуть бути усунуті протягом одного року.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:

1. Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти.

Правила прийому є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному сайті ХДУ: <http://www.kspu.edu/Entrant/SelectionCommittee/RulesOfEntryToKSU.aspx>.

2. Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми.

Конкурс проводиться у відповідності до процедури. Прийом вступників на ОП здійснюється на основі Правил прийому: <https://afly.co/pz24> на навчання до ХДУ. При фокус групі з студентами було з'ясовано, що правила прийому враховують особливості освітньої програми, не містять дискримінаційних положень, та є зрозумілими і прозорими для учасників освітнього процесу. До переліку конкурсних предметів входять українська мова та література, математика та історія України або іноземна мова за вибором. Результати оцінювання та вступні бали дають уявлення про базову підготовку вступників. Прохідний бал на ОП не є достатньо ефективним для формування вмотивованого контингенту здобувачів, оскільки він є досить низьким.

3. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Встановлено що визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу в ХДУ» Для здобувачів, які навчалися в українських ЗВО, регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу в ХДУ» При проведенні фокус груп, було з'ясовано, що інформація надана в самоаналізі є вірною, а саме те, що визнання результатів навчання здобувачів, які беруть участь у програмі академічної мобільності на базі закордонних ЗВО, здійснюється відповідно до «Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти ХДУ» <https://afly.co/pz64>. Ця інформація є розміщена на сайті ЗВО та доступною для всіх учасників освітнього процесу.

4. Визначені чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

Під час фокус груп з адміністративним персоналом та здобувачами, було з'ясовано, що правила визнання результатів навчання у ХДУ відбуваються згідно з «Порядком ХДУ про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті» <https://afly.co/pz74> - Наказ від 04.03.2020 р. № 247-Д. Ця процедура також регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу в ХДУ»- Наказ ХДУ від 02.09.2020 №789-Д. Було надано інформацію про можливість отримання 10% бонусних балів з дисципліни за умови проходження неформальної/інформальної освіти на різних онлайн-платформах з отриманням сертифікату. Це було підтверджено як здобувачами, так і викладацьким складом.

Загальний аналіз щодо Критерію 3:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3.

Виявлено що ЗВО широко застосовує практику інформальної освіти та оцінює її відповідно до внутрішніх документів. А також враховуються всі особливості освітньої програми.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3.

Можна зазначити, що не всі учасники освітнього процесу до кінця ознайомлені з правилами прийому на ОП, а саме здобувачі. Тому рекомендується приділити більше уваги, саме на інформаційне ознайомлення при роботі з студентами. Також рекомендується приділити більше уваги, при вступних випробуваннях, студентів на ОП, для ефективного навчання в подальшому.

Рівень відповідності Критерію 3.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 3.

Доступ та визнання результатів навчання в ХДУ загалом відповідають вимогам критерію. Можливо зауважити мінімальні недоліки, про те вони є несуттєвими в контексті даного критерію. Наприклад, більше уваги приділити вступним іспитам, для забезпечення кваліфікованих випускників.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Форми, методи навчання і викладання регламентуються Положенням про організацію освітнього процесу ХДУ (<http://www.kspu.edu/PublisherReader.aspx?newsId=12372>). В таблиці з самоаналізу ОП представлені ОК, методи навчання, ПРН відповідають Стандарту ОП але частково відповідають заявленим цілям та ПРН за ОП в аспекті забезпечення «інтегративного та інтерактивного навчання», як заявлено в самоаналізі. Викладачі мають можливість самостійно обирати форми та методи навчання (підтверджено на фокус-групі з викладачами). Однак інтерактивні методи навчання на програмі застосовуються обмежено. Під час фокус груп викладачі та студенти не змогли навести конкретні приклади їх застосування в освітньому процесі. Студенти говорили тільки про використання викладачами презентацій та візуальних матеріалів під час лекцій. Цифрові інструменти в реалізації методів навчання взагалі не застосовуються (з'ясовано під час фокус-груп з викладачами та студентами). В силабусах перелічені методи навчання (кейс-стаді, розбір проблемних ситуацій, методи групової роботи, ігрові методики) але не зазначено як застосовуються за ОК та як забезпечують ПРН навчання. В силабусах відсутня інформація про взаємозв'язок освітньої діяльності та ПРН (приклад, силабус за ОК «Соціологічний практикум»). Зазначимо, що в Положенні про організацію освітнього процесу така важлива форма як індивідуальна робота, відсутня. Однак, в силабусах прописана індивідуальна робота але не представлені її форми. (ОК «Вступ до спеціальності», «Методи збору соціологічної інформації», «Соціологічний аналіз документів») Опитування здобувачів щодо якості навчальної дисципліни та методів навчання проводяться відділом із забезпечення якості освіти, щосеместрово через ресурс feedback (<http://feedback.ksu.ks.ua>), а також Google forms (підтвердили студенти під час фокус-груп та ректор на фінальному брифінгу). Відкриті питання анкети є неінформативними та потребують вдосконалення (зразок анкети надано як додатковий доказ). Посилання на опитування передаються через куратора. Під час фокус групи керівниця відділу забезпечення якості освіти, запевнила, що відділ працює у напрямі покращення системи авторизації та персональних посилань. А от конкретних практик впровадження результатів опитування студенти не навели. (підтверджено на фокус-групах із студентами). Під час фокус-груп студенти навели приклади творчого та студентоцентрованого підходу, а саме: можливість самостійно обирати тему курсової роботи із запропонованого переліку, або формулювати самостійно. Реально діє системи обрання дисциплін на платформі KSU Online (гарант продемонструвала процедуру під час огляду МТБ). ЕГ з'ясовано, що індивідуальний навчальний план студента не відображає переліку необхідної інформації (документ є у додаткових доказах). Студенти не розуміють функції документу (підтверджено на фокус-групі з студентами).

2. Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання у межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб).

За результатами фокус-груп зі студентами з'ясовано, що дійсно на початку семестру викладачі доводять інформацію щодо цілей, змісту та ПРН. Силабуси містять інформацію щодо цілей, змісту, ПРН та критеріїв оцінювання. А от система накопичення балів за ОК компонентами в силабусах прописана не чітко, а відтак не є зрозумілою для студентів та потребує конкретизації (підтверджено на фокус-групі зі студентами). Силабуси є в постійному доступі для ознайомлення на сайті KSU online. Графік навчального процесу представлений у формі плану –регламенту роботи ХДУ на 2020-2021 н.р. та оприлюднений на сайті ХДУ (<http://www.kspu.edu/Legislation/Plan.aspx>). Індивідуальні плани не містять інформацію про ОК на семестр, кількість кредитів, оцінювання за всіма видами контролю. Студенти ними не користуються.

3. Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми.

Забезпечення поєднання навчання та досліджень на ОП відбувається шляхом участі студентів у науково-практичних конференціях (Даніелян Л.В. Вплив онлайн-ігор на особистість // Український соціум: соціально-політичний аналіз сучасності та прогноз майбутнього: зб.матеріалів XXII Всеукр.наук.конф. викл., молодих науковців і студентів (м.Харків, 1 грудня 2020 р.). Харків: Право, 2020. - С.138-141; Недоступ В.В. Вплив технологій масової маніпуляції на молодь // Український соціум: соціально-політичний аналіз сучасності та прогноз майбутнього: зб.матеріалів XXII Всеукр.наук.конф. викл., молодих науковців і студентів (м.Харків, 1 грудня 2020 р.). Харків: Право, 2020. - С. 251-252.); всеукраїнських наукових конкурсах (23.03.20 р. Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт із галузі "Гендерні дослідження" студентка з курсу Наталія Толопка отримала диплом I ступеня (науковий керівник - доцент Тетяна Черкашина)); в міжнародних проєктах (червня 2019 року студенти брали участь у проєкті Geht Wählen! (Твій Вибір) за організації Media Frontline e.V. (Берлін, Німеччина) та Think Tank Ukraine за підтримки Німецького міністерства закордонних справ Auswärtiges Am. 25-26 вересня 2019 р. студенти 2-3 курсу -участь уKharkiv MeetDocs Eastern Ukrainian Film Festival. (детальна інформація представлена у додатковому доказі «Публікації студентів»). Також в наявності наукова публікація студентки разом з науковим керівником у фаховому виданні категорії «Б», але в самоаналізі не наведено результатом якого дослідження чи проєкту є ця публікація (Толопка Н.І., Черкашина Т.О. Стереотипи зовнішності як чинник поширення лужизму в суспільстві// Habitus. Науковий журнал. - Випуск 10. - Одеса, 2019. – С.38-43.). На фокус-групах з студентами та викладачами інформація про наукову роботу студентів була підтверджена, а також з'ясовано, що цей напрям роботи не є системним. Активну роботу зі студентами проводить практично один викладач з ОП, доцент Черкашина Т. О. ЕГ рекомендує: активізувати НПП за ОП діяльності з поєднання навчання та досліджень та організувати науковий гурток студентів.

4. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі – викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі.

НПП недостатньо оновлюють зміст освіти на основі сучасних практик. Робоча група ОП періодично, на засіданнях розглядають зміст ОК за ОП (протоколи засідань на сайті http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/054_sociologiya.aspx). Цю інформацію підтвердили учасники резервної зустрічі. В самоаналізі ОП зазначено, що силабуси розроблені на 2020-2021 р.р., але джерельна база потребує суттєвого осучаснення, додавання іншомовних джерел, практично по всім ОК. Наприклад, ОК «Вступ до спеціальності» має однаковий список літератури з ОК «Етносоціологія». ОК, які забезпечують ПРН10 – володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів, змістують останні джерела 2015 року, а отже сучасні тенденції розвитку соціологічної науки враховуються частково. Потребують суттєвого змістовного осучаснення ОК: «Методологія та організація соціологічного дослідження», «Методи збору соціологічної інформації», «Методи комп'ютерної обробки соціологічної інформації», так як недостатньо відображають новітні тенденції у розвитку емпіричної соціології, застосування спеціального програмного забезпечення (підтверджено з силабусів та фокус-групи зі студентами). ОК «Соціологічний практикум» має 6 кредитів, але за структурою в силабусі потребує суттєвого осучаснення змісту та списку літератури для студентів. Не всі літературні джерела, що подаються в силабусах є в бібліотеці ХДУ, але при оформленні списку не надається посилання на електронний варіант розташування джерела. Така ситуація ускладнює студентам пошук літератури. В самоаналізі зазначено, що результати наукових досліджень викладачів впливають на оновлення змісту ОК, наводиться приклад ВК «Соціологія масових комунікацій», але в силабусі оновлення відсутнє. В цілому, зустріч з викладачами ОП показала, що вони є професіоналами, але потребують удосконалення знань та навичок з сучасної соціології (про що свідчить відсутність стажувань з соціології).

5. Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти.

ХДУ активно розвивається у напрямку вдосконалення інтернаціональної діяльності та має всі ресурси для більш ефективного розвитку. Зараз реалізується проект «Диджиталізація третього покоління» (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DSAICI/internationalprojects/InternationalProjects/3GDigitalization.aspx>). Лекції науковців із закордонних закладів освіти на ОП не проводиться. Студентка Мельникова А. Д. навчалась за програмою академічної мобільності в Поморській Академії ум. Слупськ (Республіка Польща) у 2020-2021 н.р. На фокус-групі студентка підтвердила, що програма цікава і корисна. Викладачі та студенти мають доступ до баз Scopus і Web of Science (підтверджено на фокус групі із адміністративним персоналом). Наразі академічна мобільність викладачів та студентів на ОП не планується (підтверджено на фокус групі з викладачами).

Загальний аналіз щодо Критерію 4:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4.

Навчання за ОП Соціологія відповідає принципам студентоцентрованого підходу та академічної свободи за ключовими положеннями. Усім учасникам освітнього процесу надається вчасно інформація щодо цілей, змісту програмних результатів навчання. На ОП проводяться опитування здобувачів, щодо задоволеності якістю викладання дисципліни та методами навчання. Студенти приймають участь у всеукраїнському конкурсі наукових робіт, студентських наукових конференціях. Керівництво ХДУ займає активну позицію в розширенні діяльності ЗВО в напрямі інтернаціоналізації.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4.

Форми та методи навчання частково забезпечують, «інтегративне та інтерактивне навчання» за ОП. Інтерактивні методи навчання та цифрові інструменти в освітньому процесі застосовуються обмежено, а, отже достатньо не забезпечують ПРН та компетентностей. НПП недостатньо оновлюють зміст освіти, програмне забезпечення та рекомендовану літературу за ОК. Реальні практики впровадження наукових досліджень викладачів в структуру ОК не підтвержені. Поєднання дослідження та навчання на ОП не має системного характеру. ЕГ рекомендує: оновити силабуси стосовно змісту, програмного забезпечення ОК та списку літературних джерел (особливо тих, що пов'язані з реалізацією ПРН10). Активізувати використання інноваційних, інтерактивних методів та технологій навчання. Застосувати в освітній процес індивідуальні плани студентів. Розробити зрозумілу для студентів систему накопичування балів за ОК. Надати системності студентській науковій роботі, а саме організувати студентський науковий гурток. Запровадити систему стажування (вітчизняного, міжнародного) викладачів в напрямку соціології. Посилити роботу за ОП в напрямку інтернаціоналізації освіти.

Рівень відповідності Критерію 4.

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4.

ОП має достатній рівень відповідності за критерієм. Однак, підкритерії 4.1, 4.4. мають певні недоліки, робота із усунення яких вже розпочато, зокрема за 4.1. – підготовка до впровадження програмного забезпечення, інтерактивних методів навчання, оновлення літературних джерел. Інші зазначені недоліки реально можуть бути усунені в короткий термін. Тож, фіксуємо відповідність критерію на рівні В.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність:

1. Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дозволяють встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь.

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання регулюються «Положенням про організацію освітнього процесу в ХДУ» (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/?id=d7a85a9a-a11a-499b-8da9-2971d2edbf04>) та «Порядком оцінювання здобувачів вищої освіти» (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IUkrForeignPhilology/ChairTranslation/Principles.aspx>), ОП Соціологія (2016, 2020 років). Контрольні заходи прописані у силабусах та включають поточний контроль, семестровий (підсумковий) контроль, форми атестації. Є в наявності вимоги до написання курсових робіт (доказ додається). Написання кваліфікаційної роботи на програмі відбудеться вперше, а отже «Положення про кваліфікаційну роботу» є в стадії розробки. На сайті розміщено проект <http://www.kspu.edu/About/Faculty/IUkrForeignPhilology/ChairTranslation/Principles.aspx>. Силабуси є у відкритому доступі на сайті KSU online. Вони містять загальну інформацію про критерії оцінювання, форми підсумкового оцінювання. Однак, не у всіх силабусах прописана чітко і зрозуміло система накопичення балів за ОК, види робіт для їх отримання, форми та критерії оцінювання. Наприклад, ОК «Вступ до спеціальності», «Методи збору соціологічної інформації», «Історія соціології». Студенти під час фокус-груп підтвердили, що викладачі на початку семестру надають всю інформацію про форми контрольних заходів та критерії оцінювання. Однак, з'ясовано, під час фокус груп, що студенти не зовсім орієнтуються в змісті та видах робіт для накопичування балів за ОК, а також у формах контрольних заходів, навіть студенти 4 курсу.

2. Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності).

Оскільки на момент відкриття ОП Стандарт вищої освіти із соціології був відсутній, то за ОП Соціологія (2016р.) форма атестації – це комплексний іспит за фахом та кваліфікаційна робота. З появою Стандарту вищої освіти з соціології, ОП була переглянута та змінена. У ОП Соціологія (2020) атестація є у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи згідно Стандарту.

3. Визначено чіткі і зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для усіх учасників освітнього процесу, забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема включають процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

«Положення про організацію освітнього процесу в ХДУ», «Порядок оцінювання здобувачів вищої освіти» регламентують правила та зазначають принципи проведення контрольних заходів, об'єктивності екзаменаторів та політику академічної доброчесності. Процедура оскарження результатів контрольних заходів, правил їх повторного проходження прописані в «Порядку оскарження процедури проведення та результатів оцінювання контрольних заходів» (<http://www.kspu.edu/PublisherReader.aspx?newsId=12374>) та в достатньому обсязі дозволяють врегулювати ситуацію конфлікту інтересів. На ОП практики застосування зазначеного Порядку не відбувалось, оскільки скарги були відсутні. Студенти теоретично обізнані з можливостями та процедурою оскарження результатів та процедурою повторно проходження контрольних заходів, але на практиці не здійснювали її. Однак, студенти зазначили, що знають про такі випадки на інших факультетах (підтверджено на фокус-групах зі студентами). На момент експертизи в ХДУ діяла змішана система навчання (заняття з групами більше 20 студентів відбуваються дистанційно, а до 20 - очно). Оцінювання навчальної діяльності здобувачів в умовах дистанційної освіти відбувається за допомогою ресурсу KSU Online. Викладачі на фокус-групі розповіли про процедуру контрольного оцінювання дистанційно (форма тестування, через google forms). На зустрічі зі студентами інформація була підтверджена, що для отримання заліку вони виконують певні завдання протягом семестру, а екзамени складають письмово. Студенти зазначили, що викладачі під час екзаменів є об'єктивними та неупередженими.

4. У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політика, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, що послідовно дотримуються всіма учасниками освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності.

Політика щодо академічної доброчесності на ОП регламентована Положенням про академічну доброчесність http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/academic_virtue.aspx; Порядком виявлення та запобігання академічному плагиату №1017-Д. http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/academic_virtue.aspx. В положеннях прописані види відповідальності за недотримання та порушення академічної доброчесності. В університеті діє комісія з питань академічної доброчесності до складу якої входять представники студради. Саме на засіданні комісії вирішується питання санкцій до порушників академічної доброчесності (підтверджено на зустрічі з викладачами). Керівництво ХДУ, на фокус групі, акцентувало увагу на дотриманні в університеті політики академічної доброчесності та наголосило постійному проведенні заходів популяризації та формування культури академічної доброчесності. Для цього в університеті проводяться різноманітні заходи, наприклад «Тиждень академічної доброчесності» (<http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>). Викладачі наголосили (під час фокус груп), що підписали «Кодекс академічної доброчесності» та дотримуються його положень в освітній діяльності. В університеті працює спеціальна система Unichек, яку застосовують для перевірки наукових робіт викладачів, здобувачів на плагиат. Наукові роботи студентів, зокрема на ОП (тези, статті) перевіряються на плагиат, фабрикацію, фальсифікацію (підтверджено на фокус групах зі студентами та викладачами). Всі учасники освітнього процесу за ОП свідомі, знають та дотримуються принципів академічної доброчесності та обізнані з процедурою притягнення до відповідальності за порушення академічної доброчесності. (підтвердження на фокус групі зі студентами, викладачами, керівництвом ХДУ). До навчального плану та ОП Соціологія (2020р.) введено ОК «Академічна доброчесність». Фактів порушення академічної доброчесності на програмі не виявлено.

Загальний аналіз щодо Критерію 5:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5.

Наявна нормативна база, яка регламентує процедури: здійснення контрольних заходів оцінювання знань студентів, оскарження результатів оцінювання, врегулювання конфлікту інтересів, дотримання принципів академічної доброчесності. В університеті здійснюються заходи з популяризації академічної доброчесності. На початку семестру викладачі надають студентам всю інформацію про форми контрольних заходів та критерії оцінювання. Викладачі та студенти продемонстрували обізнаність з питань врегулювання конфлікту інтересів, принципів академічної доброчесності, запевнили, що дотримуються їх в своїй діяльності. Присутній дієвий механізм перевірки наукових робіт на плагиат ресурсом Unichек. Студенти обізнані з можливостями та процедурою оскарження результатів контрольних заходів. Фактів оскарження результатів екзаменів та заліків, а також порушення академічної доброчесності на ОП не відбувалось.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5.

Форми контрольних заходів, а конкретніше їх зміст не чітко пов'язані з результатами навчання. В силабусах не прописані конкретний зміст підсумкового оцінювання. Студенти не орієнтуються в інформації про види робіт за якими відбувається накопичення балів. ЕГ рекомендує: доповнити силабуси ОК чіткими критеріями до оцінювання кожного виду роботи та їх зв'язок з ПРН, а також, зазначаючи форми підсумкового контролю конкретизувати їх зміст за конкретним ОК.

Рівень відповідності Критерію 5.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5.

Загалом, практика реалізації освітньої програми відповідає Критерію 5 в аспекті: вчасного повідомлення здобувачів про критерії оцінювання, форми підсумкового контролю за ОК, обізнаність учасників освітнього процесу про можливості вирішення конфлікту інтересів, оскарження результатів контрольного оцінювання, дієвої політики, культури академічної доброчесності. Однак в частині підкритерію 5.1. ЕГ зазначає недолік, який не є визначальним за критерієм в цілому, і може бути швидко усунений.

Критерій 6. Людські ресурси:

1. Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання.

В цілому було підтверджено, що група забезпечення ОП Соціологія має відповідну професійну кваліфікацію, яка відображена у відомостях про самооцінювання, проте не всі публікації відповідають фаховості соціології. Викладачі частково враховують наукові досягнення й сучасні практики у відповідній галузі під час розроблення методичного забезпечення освітніх компонент ОП. Наприклад, професор Шапошнікова І. читає дисципліни «Соціальні трансформації в Україні та світі», «Історія соціології» та має публікації, які частково відповідають предметній області курсів (1. Socio-economic features of the development of human capital (on the example of professional identity of students of border reas). Стаття, Revista Espacios. - Vol.39 (Number 52). (видання включене до наукометричної бази Scopus); 2. Rhetorical argumentation in modern public speaking, Стаття, Revista Inclusiones Vol: 6 num Especial (2019): 257-275. (видання включене до наукометричної бази Web of Science). 3. Specificity of the school-students' illegal behavior prevention in the work of social teacher Bocheliuk, V.I., Shvets, T.M., Shaposhnykova, I.V., Shaposhnykov, K.S., Panov, N.S. Стаття, Journal of Advanced Research in Law and Economics. – 2019. – Vol. 10(3). – P. 734-745 (видання включене до наукометричної бази Scopus)). Черкашина Т., гарант ОП, активно співпрацює в напрямку поєднання навчання та досліджень із студентами. Має низку публікацій, які частково відповідають нормативним ОК «Вступ до спеціальності», які викладає доцент (Стереотипи зовнішності як чинник поширення лукізму в суспільстві / Черкашина Т.О., Толопка Н.І. // Habitus. Науковий журнал. - Випуск 10. - Одеса, 2019. – С.38-43. Ставлення сучасних студентів до власної зовнішності / Черкашина Т.О. // Habitus. Науковий журнал. Випуск 11. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – С.88-91.). Костючков С. професор, викладає дисципліну «Соціальна структура суспільства», є співавтором монографії (Мистецтво і культура міста: наукові діалоги: колект. моногр. / за ред. А. Білик, В. Сікорської. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 164 с. (у співавторстві)). Разом з тим, доцент Волошин О. є сумісником на ОП та викладає нормативні ОК «Сучасні соціологічні теорії», однак публікацій дотичних до цієї дисципліни немає. Результати наукових досліджень викладачів також впливають на досягнення цілей та програмних результатів навчання. При проведенні фокус груп з викладачами, було згадано про необхідність стажування та підвищення кваліфікації, проте, інформанти зазначили, що конкретно в соціологічному напрямку, та і взагалі, найближчим часом не плануються.

2. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми.

Процедура конкурсного добору НПП відбувається згідно з Положенням про проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад НПП та укладання з ними трудових договорів у ХДУ, та відповідно до всіх наявних процедур. Під час конкурсного добору викладачі проводять відкриті заняття, подають звіт про свою діяльність, де відображено показники науково-дослідницької, організаційної роботи, освітньої, міжнародної, наукової, науково-методичної діяльності, рейтингові показники, що підтверджено на фокус групах. За підсумком фокус груп було виявлено, що ці процедури є прозорими, зрозумілими. Загалом, реалізацію ОП забезпечують НПП з науковими ступенями та вченими званнями.

3. Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу.

За результатами фокус групи зі студентами та роботодавцями встановлено, що роботодавці залучаються до освітнього процесу здобувачів. Їх залучають на тренінги та відкриті заняття, саме на базі проходження практики. Але конкретних прикладів не наведено. Участь роботодавців передбачена у розробці та вдосконаленні освітніх програм та навчальних планів. Надано протоколи засідань робочої групи, тематики курсових та кваліфікаційних робіт (проектів), а також у проведенні атестації здобувачів вищої освіти.

4. Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців.

Зі слів викладачів та роботодавців практика із залучення представників роботодавців наявна, але рідкісна, більшість занять проводяться не в ЗВО, а в організаціях, закладах та установах соціальної сфери. При роботі з документами та на зустрічах встановлено фактичну співпрацю роботодавців та практиків в галузі, їх активної участі у оновленні ОП та залученні студентів до професійної діяльності як в процесі навчальному, так і за його межами. Позитивним є той факт, що стейкхолдери дають можливість прийняти участь у різноманітних семінарах, тренінгах безпосередньо в соціальному закладі. В тренінгах та семінарах активну участь беруть й викладачі кафедр, що сприяє професійному розвитку та підвищенні фаховості викладачів. Також започатковано гостьовий курс доктора соціології Хижняка О.В. - начальника Управління міжнародних відносин Харківського національного університету ім.В.Н.Каразіна, в якому

ми безпосередньо взяли участь. При розмові з учасниками освітнього процесу, було виявлено, що роботодавці мало залучені в роботі, безпосередньо в ЗВО. (немає ознайомчих лекцій, та відкритих занять)

5. Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями.

Професійному розвитку викладачів ОП сприяє комплекс процедур його стимулювання й заохочення. До таких процедур, передусім, належить рейтингування та стимулювання. Ці процедури функціонують на основі «Положення про систему рейтингового оцінювання діяльності НПП, кафедр і факультетів» і «Положення про критерії преміювання НПП університету». Професійному розвитку викладачів ОП сприяє комплекс процедур його стимулювання й заохочення. До таких процедур, передусім, належить система рейтингового оцінювання діяльності НПП (<https://afly.co/pz94>), завдяки якій створено відкрите конкурентне середовище для НПП і належне інформаційне забезпечення для проведення відкритого, прозорого та неупередженого конкурсного відбору та укладання трудових договорів з НПП. На базі ХДУ діє університетська школа професійного розвитку. Договори про співпрацю з українськими та міжнародними організаціями є, кілька викладачів проходили стажування за кордоном, але давно. По Україні теж було стажування, яке спонукало до професійного розвитку. Однак, за останні три роки функціонування ОП стажувань не відбувалось, за словами викладачів.

6. Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності.

Можливість для підвищення кваліфікації на базі ЗВО є, проте активних прецедентів не було виявлено. В нормативних положеннях ХДУ зазначені можливості для НПП: розвитку викладацької майстерності, підтримки й заохочення до періодичного підвищення кваліфікації («Положення про підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників ХДУ» (<https://afly.co/pzsc4>), преміювання за різні види робіт та діяльності («Положення про критерії преміювання науково-педагогічних працівників університету» (<https://afly.co/rgq4>) Проте немає системного використання та застосування в практиці розвитку викладацької майстерності. На зустрічі з адміністративним персоналом, здобувачами було підтверджено факт оцінювання викладачів студентами, що сприяє вдосконаленню викладацької майстерності, проте не всі викладачі беруть це до уваги.

Загальний аналіз щодо Критерію 6:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6.

Якісний склад кафедри відповідає профілю спеціальності та ОП. Роботодавці беруть участь у розробці та удосконаленні ОП, а також, в межах практик, залучають здобувачів до тренінгів та інших заходів. Започатковано гостьовий курс доктора соціології Хижняка О.В.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6.

Недостатньо публікацій викладачів саме в фаховості соціології. Не напрацьовані системні заходи стажування НПП, які залучені на ОП. Останні три роки стажування з соціологічного фаху не відбулися. Рекомендовано активніше залучати викладацький склад до підвищення кваліфікації. Бази проходження практик переважно є громадські організації, що не в повній мірі враховує профіль ОП Соціологія. Рекомендується також розширити спектр баз практик установами та організаціями, де передбачено саме робота соціолога.

Рівень відповідності Критерію 6.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6.

Констатуємо загальну відповідність критерію щодо людських ресурсів в межах ОП Соціологія. Наявні недоліки, які можна усунути вже в цьому навчальному році. Є необхідність пройти стажування та підвищення кваліфікації НПП.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:

1. Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми забезпечують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання.

Виявлено, що у ЗВО є достатнім забезпечення навчальними аудиторіями, кабінетами, обладнанням та устаткуванням, необхідним для виконання освітньої програми. У ХДУ функціонує Наукова бібліотека. В навчальному корпусі, де переважно реалізується ОП знаходиться читальний зал з достатньою спеціалізованою та періодичною літературою. У навчальному корпусі є буфет. ЗВО забезпечений соціальною інфраструктурою, тобто наявністю гуртожитків для студентів та викладачів. Освітня діяльність з підготовки здобувачів ОП забезпечується матеріально-технічною базою ХДУ, яка відповідає ліцензійним вимогам та вимогам провадження освітньої діяльності. Дані, наведені в відомостях про самооцінювання щодо інфраструктури, обладнання тощо перевірено та відповідають дійсності.

2. Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми.

Факт безоплатного доступу викладачів і здобувачів вищої освіти підтверджено із фокус групи зі студентами та викладачами. Наявність інформаційних ресурсів потрібних для навчання в межах ОП в достатній кількості та є у вільному доступі. Доступ до технічного обладнання, комп'ютерного кабінету, бібліотеки є безоплатним. Ним має право скористатись кожен член університету. Спілка студентів та молоді, яка реалізує студентське самоврядування, справді існує. Представник Спілки були присутні на зустрічі. Студенти-соціологи часто залучені до проведення заходів волонтерського спрямування, спільно з волонтерським центром «Власний вибір». Існує спортивно-оздоровчий табір «Буревісник», в якому дійсно відпочивають учасники освітнього процесу, за власні кошти. Також на кафедрі створена науково-дослідна соціологічна лабораторія. З'ясовано, що матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення є достатнім та сприяє досягненню цілей, завдань, програмних результатів навчання, але водночас відчутною є потреба в більшому технічному забезпеченні для глибшого засвоєння ОП, а саме в застосуванні спеціального програмного забезпечення для обробки соціологічної інформації

3. Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дозволяє задовольнити їхні потреби та інтереси.

Навчальні корпуси з аудиторіями та кабінетами відповідають існуючим санітарним нормам та є безпечними для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти в рамках ОП Соціологія. На факультетах працюють помічники декана з організаційно-виховної роботи та діє студентська рада, з якими ми проводили фокус групи. У закладі вищої освіти проводяться заходи волонтерського спрямування. Підтверджено, що ЗВО дає можливість задовольнити потреби та інтереси здобувачів вищої освіти. Загалом ЗВО є безпечним для всіх учасників освітнього процесу, навчальні приміщення відповідають санітарним та будівельним нормам, що створює безпечне середовище для життя здобувачів вищої освіти. При зустрічі зі здобувачами ми виявили, що освітнє середовище задовольняє їхні потреби та інтереси. А також вони задоволені гуртожитками, що підтверджується проведеними опитуваннями, зі слів здобувачів їхні зауваження та побажання беруть до уваги. Проте викладачі не ознайомлюються з опитування про задоволеність студентів викладачами.

4. Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою.

Для гарантування хорошої якості вищої освіти в ЗВО проводяться дослідження з питань університетської діяльності, вони допомагають виявити проблеми студентів і вдосконалити освітній процес. Наприклад, щорічне опитування задоволеністю викладачами та опитування стосовно якості освіти на ОП в цілому. Зі звітом за дослідженням ми ознайомились (є в додаткових доказах). Також на базі ЗВО діє Соціально-психологічна служба. За юридичною допомогою та консультаціями здобувачі можуть звертатися до Юридичної клініки ХДУ Студенти можуть звернутись за консультативною підтримкою до викладачів або студентського самоврядування. Інформаційну підтримку забезпечує публічність інформації про ОП. Вся інформація оприлюднена на веб-сайті та є у відкритому доступі для всіх учасників освітнього процесу за ОП. Під час дистанційного навчання всі студенти можуть звернутись в онлайн режимі до даних служб, або ж керівництва ЗВО, на електронну адресу довіри, з будь-якими питаннями та проблемами

5. Заклад вищої освіти створює достатні умови для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами, що навчаються за освітньою програмою.

На ОП немає здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами, проте навчальні корпуси обладнані пандусами. Головний корпус має спеціальний підйомник та ліфти. У корпусах, де ліфти відсутні, проводяться індивідуальні заняття-консультації на 1 поверсі. Також у Соціально-психологічній службі ХДУ є окремий сектор соціальної інклюзії, який займається допомогою студентам з особливими освітніми потребами, що і було вказано в самоаналізі. Доступність є відкритим питанням в ЗВО, мало уваги приділено навчанню для студентів з особливими потребами, особливо наявність спеціалізованої навчальної літератури шрифтом Брайля, її на даний час немає.

6. Існує чітка і зрозуміла політика і процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних з сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), яка є доступною для усіх учасників освітнього процесу та послідовно дотримується під час реалізації освітньої програми.

При фокус групі з здобувачами вищої освіти було виявлено, що зі всіма конфліктними ситуаціями, які виникають вони мають право і можуть звертатись по допомогу до вищого керівництва цього ЗВО. Проте за словами здобувачів такі випадки не виникали. Порядок і процедури врегулювання конфліктних ситуацій у сферах запобігання корупції та врегулювання конфлікту інтересів, протидії дискримінації, сексуальним домаганням та регулювання конфліктів у міжособистісних стосунках суб'єктів освітнього середовища, конфліктів в освітньому процесі визначається «Положенням про врегулювання конфліктних ситуацій у Херсонському державному університеті» та «Порядком реагування на випадки булінгу (цькування), сексуальних домагань та дискримінації, що вказано в відомостях про самооцінювання. З будь-якими питаннями та проблемами студенти також можуть звернутися на електронну адресу: anti.korupsiya@ukr.net. Також здобувачі мають право оскаржити свої бали, якщо вони їх не задовольняють.

Загальний аналіз щодо Критерію 7:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7.

Задовільні умови освітнього середовища для здобувачів та науково-педагогічних працівників. Також позитивною практикою є діяльність психологічної служби, волонтерського центру «Власний вибір» та Юридичної клініки ХДУ. В ЗВО існує незалежне студентське самоврядування, яке має відповідний, зазначений законодавством функціонал. Діяльність Спільки студентів та молоді, яка забезпечує студентське самоврядування, та багато волонтерських заходів, які здійснюються здобувачами та викладачами. Позитивною практикою є опитування здобувачів, в університеті враховується думка студентів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7.

Не у всіх корпусах спрощений доступ між поверхами для студентів з інвалідністю. Налагодити забезпечення спеціальною літературою для здобувачів з інвалідністю, для їх комфортного навчання на ОП Соціологія. Результати опитування не завжди переглядаються, саме викладачами, тому необхідно покращити опитування, та враховувати його результати в подальшому.

Рівень відповідності Критерію 7.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7.

Загалом, ЗВО створив умови щодо реалізації прав на освіту всіх категорій здобувачів ВО. На території університету діє служба соціальної та психологічної підтримки. В той же час, зазначені недоліки не впливають загалом на оцінку за критерієм. Вони можуть бути швидко усунені. Отже, констатуємо загальну відповідність за даним критерієм.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:

1. Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми.

В ХДУ забезпечення процедур розроблення, запровадження та моніторингу ОП ґрунтується на «Положенні про освітню програму» (наказ від 03.03.2020 № 242-Д - <https://afly.co/qj4>). Перегляд ОП Соціологія був зумовлений прийняттям Стандарту вищої освіти з соціології та здійснений на засіданнях робочої групи у 2020 р. До складу робочої групи входили НПП, студентка –соціолог. Стейкхолдери надали рецензії з рекомендаціями та приймали участь у обговоренні програми (підтверджено на фокус-групі з стейкхолдерами). ОП 2016 року суттєво переглянута та доповнена згідно Стандарту (2020р). Доповнені нормативні ОК, структуровані компетенції та ПРН, змінено форму атестації здобувачів вищої освіти. 04.02.2021р. відбулося засідання робочої групи за ОП Соціологія на якому робоча група була суттєво доповнена студентами та стейкхолдерами (роботодавцями). Протоколи засідань розміщені на сайті кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та соціології (http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/054_sociologiya.aspx). Моніторинг якості ОП регламентований також «Порядком опитування учасників освітнього процесу та стейкхолдерів щодо якості освіти та освітнього процесу в ХДУ» (<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/QAssurance.aspx>). Всі процедури з моніторингу покладені на відділ забезпечення якості освіти. На фокус групі із адміністративним персоналом, начальниця відділу зазначила, що відділ був створений тільки в минулому році, опитування щодо якості ОК проводяться щосеместрово, щодо якості ОП щорічно. Зазначені процедури моніторингу запроваджено та в цьому році проведено на ОП Соціологія. Інструментарій опитування був рецензований соціологічною лабораторією. З'ясовано на зустрічі, що є певні проблеми з авторизацією учасників опитування, т.п. посилання на анкету може відкрити не тільки студент. Однак начальниця відділу запевнила, що зараз розробляється програмне забезпечення для запобігання такій можливості. Опитування має описовий характер. Опитано 15 студентів та результати представлені у відсотках, що є некоректним (звіт додано як додатковий доказ). Інформацію про процедуру розгляду та врахування думок всіх учасників групи забезпечення та робочої групи (НПП, студентів, стейкхолдерів) за ОП підтвердили на фокус-групі з зазначеними учасниками. ЕГ рекомендує: вдосконалити методологію та метод проведення оцінки якості освітнього процесу за ОП. З огляду на малу кількість студентів, застосувати якісні методи, наприклад фокус-груп.

2. Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Студенти ОП Соціологія залучені до перегляду програми, що було з'ясовано ЕГ під час фокус-груп із студентами. Здобувачі залучені як члени робочої групи з ОП та брали участь у трьох її засіданнях, зокрема Недоступ В (є членом студентського самоврядування факультету психології, історії та соціології), Каранда В, Толопка Н. З протоколів засідань з'ясовано, що студенти активно беруть участь у обговоренні ОП та вносять пропозиції. Інформація також підтверджена на фокус-групі зі студентами. Додатковим механізмом залучення студентів до процедур внутрішнього забезпечення якості освітнього процесу є опитування. Результати опитування студентів щодо якості ОП Соціологія обговорювались на засіданні робочої групи з ОП та думка студентів врахована у формі рекомендацій (протокол № 3 http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork/054_sociologiya.aspx). Начальниця відділу забезпечення якості освіти запевнила, що питання анкети були обговорені на засіданні студентського парламенту університету (підтверджено на фокус –групі з адміністративним персоналом). На зустрічі студенти показали свою обізнаність стосовно важливості питання якості освіти та їх ролі в її забезпеченні.

3. Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери.

Роботодавці дійсно залучені до перегляду ОП. Вони є активними, вмотивовані та наголошують на необхідності підготовки соціологів та затребуваності їх на ринку праці регіону (підтверджено фокус група із стейкхолдерами та відкрита зустріч налічували 33 учасника). Але проблема в тому, що роботодавці не мають практики професійної діяльності, роботи соціолога, наприклад, пов'язаною з проведенням опитувань громадської думки, соціологічних досліджень. А, отже стейкхолдери поради, щодо вдосконалення ОП загальні. ЕГ рекомендує залучити до робочої групи з ОП саме соціологів-практиків з досвідом роботи за фахом.

4. Існує практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми.

ОП наразі проводить первинну акредитацію. Випускники відсутні.

5. Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми.

ЕГ з'ясовано, що на ОП запроваджена певна система забезпечення якості освітнього процесу, яка реалізується через опитування здобувачів вищої освіти та діяльність робочої групи з ОП по вдосконаленню змісту освіти та усуненню

недоліків. На засіданнях робочої групи з ОП були розглянуті пропозиції стекхолдерів, щодо збільшення практичної складової. В результаті опитування студентами не зазначено недоліків ОП, а надані радше пропозиції, а саме додати практичної складової, покращити логіку розташування ОК. Пропозиції розглянуті та прийняті до уваги робочою групою, яка постановила їх усунути в короткий термін. (підтверджено на фокус-групі з робочою групою ОП).

6. Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема, зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій), беруться до уваги під час перегляду освітньої програми.

Акредитація за ОП є первинною

7. В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою.

В академічній спільноті ХДУ та на ОП Соціологія сформований достатній рівень культури якості освітнього процесу. Нормативні документи ЗВО розроблені та регламентують забезпечення якості освіти. Учасники освітнього процесу на ОП поінформовані та дотримуються принципів якості освіти, академічної доброчесності в освітній діяльності (підтверджено на фокус групі з викладачами та студентами). Однак, огляд наданих документів, доказів, фокус групи із всіма учасниками організації, забезпечення, реалізації освітнього процесу надав змогу пересвідчитись про відсутність загального системного уявлення про унікальність, особливості, потенціал саме соціологічної освіти в формуванні культури якості освіти на ОП, факультеті, університеті. З огляду на короткий термін функціонування ОП заходи з формування культури якості є на достатньому рівні, але потребують також і вдосконалення в аспекті методів опитування учасників освітнього процесу та впровадження результатів.

Загальний аналіз щодо Критерію 8:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8.

За ОП Соціологія дійсно відбувається системний процес її перегляду та вдосконалення із залученням стекхолдерів (роботодавців), викладачів, студентів.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8.

Методи вимірювання якості ОП та якості освіти не надають репрезентативної інформації. З огляду на невелику кількість студентів є нагальна потреба запровадити для вимірювання, наприклад якісні методи. Стейкхолдери (роботодавці) не є фахівцями з професійної роботи соціологів. Залучити до робочої групи ОП саме соціологів-практиків. Залучати практиків-соціологів до проведення воркшопів, тренінгів на ОП.

Рівень відповідності Критерію 8.

Рівень B

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8.

Рівень внутрішнього забезпечення якості освіти на ОП Соціологія загалом відповідає Критерію 8. Зазначений недолік, пов'язаний із вдосконаленням методології та методу збору інформації щодо якості ОП та якості освітнього процесу є таким, що може бути швидко скоригований та усунений в короткий термін.

Критерій 9. Прозорість та публічність:

1. Визначені чіткі і зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми.

На сайті університету (<http://www.kspu.edu/About.aspx>) розміщено у відкритому доступі повні тексти (відскановані примірники) основних положень та документів, які регулюють права й обов'язки всі учасників освітнього процесу. Зокрема, Статут ХДУ, Стратегічний план розвитку ХДУ на 2018-2023, Положення про організацію освітнього процесу, Колективний договір між ректором та профкомом профспілкової організації співробітників ХДУ на 2016-2020 роки. В останньому документі, зокрема регулюються питання прийняття на роботу працівників та НПП і їх звільнення, питання організації та оплати праці та режиму роботи (тривалість, відпустки тощо), питання умов та охорони праці та інші. Також розміщено положення і нормативні документи, що регулюють наукову діяльність, фінансові та тендерні процедури, стипендіальне забезпечення, штатний розпис та правила внутрішнього розпорядку. Окремо розміщено документи, що регулюють діяльність університету та окремих його підрозділів і служб в умовах карантину і пандемії COVID-19. Також, розміщено у публічному доступі документи, які стосуються забезпечення академічної доброчесності (низка документів), корпоративної культури, протидії корупції, Положення про врегулювання конфліктних ситуацій (від травня 2020) та порядок реагування на випадки булінгу, сексуальних домагань та дискримінації в ХДУ (від травня 2020). Останні два документи розміщено у розділі «Студентам». Всі згадані документи та положення містять чітко визначені правила та процедури, які регулюють права та обов'язки всіх учасників навчального процесу. Також важливо відзначити, що ці документи розміщено у відкритому публічному доступі і легко знайти за потреби. Всі учасники освітнього процесу, насамперед студенти та викладачі ОП, на зустрічах продемонстрували знання про ці положення, орієнтуються в тому які питання та процедуру регулюють окремі документи та знають де їх можна знайти у відкритому доступі.

2. Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті відповідний проект з метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін.

Зараз на сторінці кафедри (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork.aspx>) оприлюднено [проект] ОПП «Соціологія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для громадського обговорення та збору зауважень, які просять надсилати на ел. адресу Гаранта програми, яку також вказано. Крім самої ОПП на сторінці розміщено відгук і рецензію на неї від стейкхолдерів. На онлайн зустрічах роботодавці та інші стейкхолдери (зокрема, представники Херсонської ОДА) підтвердили, що знають про можливість надіслати коментарі на ОПП та що деякі з них отримували проект ОПП для коментування і рецензування. Водночас не є зрозумілим до кінця, якими є періодичність або регулярність перегляду ОПП і відповідно – коли саме кафедра та робоча група планують вносити до неї зміни (зокрема, не вказано строки, у які коментарі та зауваження слід надсилати).

3. Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

У звіті-самоаналізі наведено пряме посилання на чинну ОПП (<http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%9E%D0%9F%D0%9F%20054%20%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%202020.pdf?id=727affd9-e18e-4265-9835-58908692efb6>), проте не дуже зрозуміло, де її знайти на сайті кафедри / закладу. Водночас, зі сторінки кафедри (<http://www.kspu.edu/About/Faculty/IPHS/ChairSocialWork.aspx>), розділ «Студенту», доступними є всі силабуси дисциплін (як нормативних, так і вибіркових), положення про кваліфікаційну роботу (яке в частині рекомендацій та вимог до змісту та оформлення роботи, за відгуками студентів на зустрічі, використовується і для написання курсових), положення про організацію освітнього процесу, зразки заяв, рецензій, відгуків, тощо, які можуть бути у нагоді студент(к)ам. І студенти, і викладачі наголошували на зустрічах, що сайт оновлюється постійно та вони можуть знайти там всю потрібну інформацію. На питання, чи треба щось покращити в цьому аспекті відповіли, що задоволені наявним станом. Слід зазначити, що загалом сайт університету та сторінки кафедри є простими і зрозумілими для навігації. Також згадували онлайн платформу KSU Online на базі мудл, яка хоч і має авторизований доступ, але використовується як для дистанційного навчання в умовах карантину, так і для презентації вибіркових дисциплін (розміщено не тільки силабуси, але й рецензії на дисципліни та результати опитувань). Гарант ОП продемонструвала роботу цього ресурсу під час дистанційного візиту в режимі реального часу.

Загальний аналіз щодо Критерію 9:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9.

Сильними сторонами є великий обсяг внутрішньої нормативно-правовою бази (в якій містяться чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права і обов'язки всіх учасників навчального процесу в його різних аспектах та умовах діяльності, зокрема під час карантину), що розміщена публічно у відкритому доступі на сайті університету; легка та зрозуміла навігація сайту; націленість сайту університету на різні цільові аудиторії (студенти, абітурієнти, викладачі, роботодавці та інші стейкхолдери); наявність окремої платформи для дистанційного навчання.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9.

Слабкі сторони: не вказані строки громадського обговорення ОП. Якщо воно вже закінчилось – то публічне розміщення наданих рекомендацій від стейкхолдерів щодо удосконалення ОП відсутнє. ЕГ рекомендує: Вказувати терміни розгляду ОП та розміщувати уніфіковані таблиці пропозицій та зауважень від стейкхолдерів на сайті університету / сторінці кафедри.

Рівень відповідності Критерію 9.

Рівень В

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 9.

Констатовано відповідність критерію 9 на рівні В – недоліків не виявлено, проте і кращі або інноваційні практики відсутні.

Критерій 10. Навчання через дослідження:

1. Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю.

не застосовується

2. Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямові досліджень наукових керівників.

не застосовується

3. Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо).

не застосовується

4. Заклад вищої освіти забезпечує можливості для долучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проектах тощо.

не застосовується

5. Існує практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проектах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються.

не застосовується

6. Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у науковій діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для виключення можливості

здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.
не застосовується

Загальний аналіз щодо Критерію 10:

Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10.
не застосовується

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.
не застосовується

Рівень відповідності Критерію 10.
не застосовується

Обґрунтування рівня відповідності Критерію 10.
не застосовується

IV. Інші спостереження

У цьому розділі експертна група може викласти інші спостереження, пов'язані із освітньою програмою, освітньою діяльністю за цією програмою або процедурою проведення акредитації.

дані відсутні

V. Підсумки

На думку експертної групи, підстави для прийняття рішення про відмову в акредитації ОП, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, **відсутні**.

За результатами акредитаційної експертизи експертна група вважає, що освітня програма відповідає Критеріям за наступними рівнями відповідності:

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми	B
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми	E
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання	B
Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою	B
Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність	B
Критерій 6. Людські ресурси	B
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси	B

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми	В
Критерій 9. Прозорість та публічність	В
Критерій 10. Навчання через дослідження	<i>не застосовується</i>

За результатами акредитаційної експертизи рішенням експертної групи є **умовна (відкладена) акредитація.**

Додатки до звіту:

Відсутні

Шляхом підписання цього звіту ми стверджуємо, що провели акредитаційну експертизу у повній відповідності із Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та інших актів законодавства, а також здійснювали свої функції добросовісно, неупереджено і добросовісно.

Документ підписаний кваліфікованими електронними підписами.

Керівник експертної групи

Комих Наталія Григорівна

Члени експертної групи

Гнідець Анастасія Романівна

Осипчук Анна Дмитрівна